
Vainoojasta Jeesuksen seuraajaksi

Pääsiäisen alla televisiosta tullut pitkä Paavali-elokuva herätti mielenkiintoisella tavalla näkökulmia juutalaisen Saulin henkilöön. Me saatamme unohtaa, että kristinuskon suuri apostoli oli nuoruudessaan itse asiansa Jeesuksen seuraajien ankara vihollinen. Elokuvan keinoin tämä puoli Saulin elämässä oli nostettu näkyvällä tavalla esille. Ennen kääntymistään Saul oli uskovien keskuudessa pelätty mies.

Saulin koulutuksesta tiedetään Uuden testamentin perusteella aika paljon. Ensinnäkin hän sai erinomaisen koulutuksen kirjanoppineeksi fariseusten uskonnollisessa liikkeessä. ”Lain noudattajana olin fariseus, intoni ja kiivauteni osoitin vainoamalla seurakuntaa.” (Fil. 3:5–6). Saul oli opiskellut Mooseksen lakia. Hänestä oli tullut lainyksityiskohtien tulkinnan asiantuntija.

Tästä varsin ankarasta kirjanoppineiden opetuksesta tuli hänelle suorastaan elämäntehtävä. Hänestä kasvoi vähitellen perinnäissääntöjen valvoja. ”Menin juutalaisuudessa pitemmälle kuin useimmat ikätoverini ja kiivailin isiltä perittyjen opetusten puolesta.” (Gal. 1:14). Tämä ilmaus kertoo, että Saul ei ainoastaan opettanut ihmisille, miten perinnäissääntöjä tulee soveltaa. Hän myös tarkkaili ihmisiä ja kerkeästi ohjasi heitä oikeana pitämäänsä käyttäytymiseen arjen keskellä. Tässä innossaan hän muistuttaa niitä fariseuksia, jotka seurailivat Jeesusta ja huomauttivat hänelle perinnäissääntöjen rikkomisesta.

Saulia voidaankin pitää ”ortodoksijuutalaisena”, joka oli valmis puolustamaan isiensä uskoa monin tavoin. Hän oli nuori,

vihainen mies, joka kaipasi toimintaa. Hänen mielestään oikean, vanhatestamentillisen uskon puolesta piti myös taistella.

Juutalaisuutta uhkasivat monet sisäiset vaarat. Väärät opettajat yrittivät sekoittaa kansan päin. Harhaopit pyrkivät turmelemaan isien uskon. Niitä vastaan tuli taistella, ja ne piti repiä juurineen irti pyhästä maasta. Tähän taisteluun Saul antautui koko sydämestään. Vaikka Nasaretin Jeesus oli todettu vääräksi Messiaaksi ja hänet oli häpäisty teloittamalla hänet ristillä, jotkut hänen seuraajistaan yrittivät pitää harhaoppia hengissä. Nämä luopiot täytyi saattaa oikeuteen, ja heille piti tehdä samoin kuin aiemmin heidän johtajalleen.

Kiivailija

Uudessa testamentissa todetaan monta kertaa, että Saul ”kiivaili” isiensä uskon puolesta. Kuten edellä jo nähtiin, Filippiäiskirjeessä Paavali selitti nuoruutensa kiivailua: ”kiivauteni osoitin vainoamalla seurakuntaa.” (Fil. 3:5–6). Sama ajatus löytyy Galatalaiskirjeen alusta (Gal. 1:14). Tuo termi sisältää suuren merkityksen. Se kertoo sekä juutalaisten historiasta että heidän sinnikkäästä asenteestaan osoittaa uskollisuutta Jumalalle.

Juutalaisille kiivailu oli tärkeä termi. Parisataa vuotta ennen Saulin aikaa Israel oli poliittisen kriisin ja suorastaan sodan keskellä. Syyriassa hallinnut kreikkalaisten vallanpitäjien jälkeläinen Antiokhos IV Epifanes hyökkäsi maahan ja hyökkäsi myös juutalaisten uskonnollisia arvoja vastaan.

Vuonna 167 eKr. Antiokhos häpäisi Jerusalemin temppelin ja keskeytti sen uhritoimitukset.

Antiokhoksen raju toiminta synnytti pian vastarintaa. Rintaman johtajaksi nousi hie- man yllättäen tavallinen jerusalemilainen pappi Mattatias, joka temppelin häpäisemisestä vihastuneena surmasi epäjumalanpalvelusta suorittaneen miehen. Mattatias poikineen aloitti ankaran taistelun syyrialaisia vastaan. Hänen jättämäänsä perintöä 1. Makkabealaiskirje kuvaa näin: ”Nyt vallitsee röyhkeys ja kuritus, mullistuksen aika ja kiukkuinen viha. Kiivailkaa siis nyt, lapseni, lain puolesta ja antakaa henkenne isiemme liiton puolesta. Muistakaa isiemme tekoja, joita he ovat tehneet aikoinansa, ja niin te saatte suuren kunnian ja ikuisen nimen. Eikö Aabrahamia havaittu uskolliseksi koettelemuksessa ja sitä luettu hänelle vanhurskaudeksi?” (1. Makk. 2:49–54).

Juutalaiset tiesivät siten varsin hyvin, mitä kiivailu, zeelos, merkitsi. Se merkitsi hurskaiden juutalaisten taistelua viimeiseen asti silloin, kun epäjumalanpalvelus uhkasi viedä kansan perikatoon. Tätä oli selotismi, joka tunnettiin Uuden testamentin aikana sekä uskonnollisessa että poliittisessä muodossa. Saul kuului uskonnolliseen suuntaan. Poliittisen suunnan edustajat kävivät puolestaan sissisotaa roomalaisia vastaan.

Vainoojasta uskovaksi

Toteuttaessaan kiivailua Saul otatti kiinni Jeesuksen seuraajia ja vei heitä synagogiin oikeuteen. Siellä uskovia kuulusteltiin ja hei-

dän pyrittiin saamaan herjaamaan Kristusta. Näissä tilanteissa Saul sai monet kerrat kuulla todistuksen Kristuksesta Jumalan Poikana ja Herrana.

Tällainen uskovien vastustaja ja suorastaan tuhoaja oli inhimillisesti katsoen viimeinen henkilö maan päällä kääntymään itse Kristuksen puoleen. Kun Jeesus kuitenkin ilmestyi taivaallisena Herrana Saulille Damaskoksen tiellä, tilanne oli selvä. Saul joutui toteamaan, että hän ei ollutkaan puolustanut elävää Jumalaa, vaan vastustanut häntä. Hän ei ollut vainonnut pelkättään uskovia, vaan itseään Jumalan Poikaa.

Silloin Saulin usko muuttui. Nasaretin Jeesus ei ollutkaan väärä Messias. Hänet oli naulittu ristille sijaisena ihmisten syntien edestä. Sen jälkeen Jumala oli herättänyt hänet kuolleista ja korottanut oikealle puolelleen taivaan valtaistuimelle. Tässä oli todellinen Jumalan Poika, jonka Jumala itse oli lähettänyt pelastukseksi kaikille ihmisille.

Paavalin dramaattinen kääntyminen vie meidät kristillisen uskon ydinasioiden äärelle. Katsoimmepa sitä elokuvasta tai luimme Raamatusta, sanoma on aina sama. Jeesuksen vastustajasta tuli hänen palvelijansa ja orjansa, joka myöhemmin sanoi pelkästään: ”elämä on minulle Kristus”. Näin Saulista tuli Paavali, ristin sanoman julistaja ja uskonvanhurskauden apostoli.

Timo Eskola